

Fajtarendek változása a hazai borvidékeken

Mészáros Ilka Pálma

Mezőgazdasági mérnöki alapképzési szak

Növénytermesztési-tudományok intézet

Dr. Bodor-Pesti Péter egyetemi docens

Szőlészeti és Borászati Intézet, Szőlészeti Tanszék

A dolgozat célja a magyar borvidékek bemutatása a szőlőfajták szerinti bontásban, valamint a fajtaszerkezet 2019–2023 közötti változásainak feltárása és összevetése a globális trendekkel. A téma aktualitását a borászat és szőlőtermesztés hazai gazdasági és kulturális jelentősége, valamint a nemzetközi piaci és klimatikus kihívások adják.

A dolgozat első része történeti és fogalmi keretet ad, bemutatva a borászat több ezer éves fejlődését, a magyar borvidékek kialakulását és jogi meghatározását. Ismerteti a hat borrhégy és huszonnégy borvidék földrajzi, klimatikus és talajtani adottságait, valamint a fő termesztett fajtákat. A történeti áttekintés rávilágít, hogy a magyar borászat mindig is képes volt megújulni külső és belső kihívások közepette.

A kutatás három fő adatforrásra – a Központi Statisztikai Hivatal (KSH), a Hegyközségek Nemzeti Tanácsa (HNT) és a Nemzetközi Szőlészeti és Borászati Szervezet (OIV) – támaszkodott. Az adatok feldolgozása egységes formátumban, táblázatok és grafikonok segítségével történt, lehetővé téve a régiók és fajták összehasonlítását, valamint a tendenciák azonosítását.

Az eredmények szerint a magyar borrhégyek jelentős ökológiai és fajtabeli sokszínűséget mutatnak. A fehérboros jelleg több térségben (pl. Balaton, Felső-Pannon) domináns, míg másokban (pl. Villány, Szekszárd) a vörös fajták túlsúlya figyelhető meg. A fajta trendek vizsgálata kimutatta, hogy nőtt a Bianca, a Cserszegi Fűszeres, valamint bizonyos nemzetközi fajták (Cabernet Sauvignon, Merlot) területe, miközben visszaszorult a Zweigelt, a Müller Thurgau, a Grasevina és kisebb mértékben a Chardonnay. A Kékfrankos és a Furmint területe nagyrészt stabil maradt.

A hazai trendek részben követik a globális folyamatokat, részben eltérnek tőlük, ami a magyar borászat egyedi karakterét erősíti. Magyarország kiemelkedő fajtadiverzitással rendelkezik, a világon a 4. helyen áll a fajtaválaszték sokszínűségét mérő indexben. Ez egyben lehetőség és felelősség is: a hagyományos fajták megőrzése és a piaci igényekhez való alkalmazkodás összehangolása kulcsfontosságú a jövő versenyképessége szempontjából.

A vizsgálat összességében azt mutatja, hogy a magyar borvidékek képesek a hagyományokra építve reagálni a modern kihívásokra. A változatos fajtaválaszték, a kedvező termőhelyi adottságok és a tudatos szakmai munka együttesen biztosíthatják, hogy Magyarország a nemzetközi borpiacon is erős, jól beazonosítható pozíciót töltsön be.

Mindezt annak ellenére, hogy 2023-ra összességében csökkent a magyar borvidékek területe és a borvidékeke belüli területek nagyság szerinti sorrendje is változást mutat egyes borvidékek esetén.